

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในทรนนะของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลได้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในทรนนะของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปได้ดังนี้

1.1 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในทรนนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ มีใบประกอบวิชาชีพ เป็นนักวิจัยและพัฒนา มีคุณธรรมจริยธรรม มีบุคลิกภาพดี มีความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีภาวะผู้นำ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เมื่อจำแนกตามสถานภาพพบว่า

1.1.1 ครูผู้สอนมีทรนนะต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ เป็นนักวิจัยและพัฒนา มีใบประกอบวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีบุคลิกภาพดี มีความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย มีภาวะผู้นำ

1.1.2 ผู้บริหารมีทรนนะต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด 7 ด้าน ระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีใบประกอบวิชาชีพ มีบุคลิกภาพดี มีภาวะผู้นำ เป็นนักวิจัยและพัฒนา มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

1.2 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในทรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามรายด้านและรายชื่อปรากฏดังนี้

1.2.1 ด้านมีภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการฝึกฝน อบรมและทำอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความชำนาญ มีแนวคิดในการบริหารที่เด่นชัดในการพัฒนาองค์กร

1) ครูผู้สอนมีทรศนะต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นนักวางแผนเชิงรุก งานที่ต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้คนยอมรับศรัทธา ต้องเห็นดีเห็นงามนอกตน เพื่อให้ได้งานตามเป้าหมาย

2) ผู้บริหารมีทรศนะต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการฝึกฝน อบรมและทำอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความชำนาญ มีแนวคิดในการบริหารที่เด่นชัดในการพัฒนาองค์กร

1.2.2 ด้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1) ครูผู้สอนมีทรศนะต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล อยู่ในระดับมาก คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ผู้บริหารมีทรศนะต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้เหมาะสมกับสภาพที่แปรเปลี่ยนให้ทันต่อวิทยาการใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา

1.2.3 ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นนักบริหารที่มีอุดมการณ์ และปณิธานที่แน่วแน่ ในการแก้ไขปัญหาสังคม โดยการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน

1) ครูผู้สอนมีทรศนะต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นนักบริหารที่มีอุดมการณ์ และปณิธานที่แน่วแน่ ในการแก้ไขปัญหาสังคมโดยการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน

2) ผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีจิตวิญญาณของนักบริหาร เป็นผู้มีความรักในอาชีพการ

1.2.4 ด้านมีบุคลิกภาพดี อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแต่งกายสอดคล้องกับกาลเทศะ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอิทธาศัยไมตรีร่วมงานและเข้ากับคนอื่น ได้เป็นอย่างดี อยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

1) ครูผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีบุคลิกภาพดี อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีจุดยืนในชีวิตของตนเอง ยืนหยัดในการกระทำของตนไม่หลงไปตามกระแสสังคม มีความเป็นตัวของตัวเอง

2) ผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีบุคลิกภาพดี อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแต่งกายสอดคล้องกับกาลเทศะ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอิทธาศัยไมตรีร่วมงานและเข้ากับคนอื่น ได้เป็นอย่างดี อยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

1.2.5 ด้านมีความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อุทิศตนเพื่อหน้าที่ เป็นผู้ที่รักและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เห็นแก่ประโยชน์สุขส่วนรวมมากกว่าประโยชน์สุขส่วนตัว

1) ครูผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อุทิศตนเพื่อหน้าที่ เป็นผู้ที่รักและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เห็นแก่ประโยชน์สุขส่วนรวมมากกว่าประโยชน์สุขส่วนตัว

2) ผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามกฎที่กำหนด เห็นความสำคัญของงาน ทำงานตรงเวลาเป็นคนซื่อสัตย์ต่อเวลา

1.2.6 ด้านเป็นนักวิจัยและพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คำนึงถึงผลประโยชน์ระยะยาวขององค์กร โดยให้ความสำคัญแก่การวิจัยและพัฒนา เพื่อปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการทำงานให้แก่องค์กร

1) ครูผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านเป็นนักวิจัยและพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คำนึงถึงผลประโยชน์ระยะยาวขององค์กร โดยให้ความสำคัญแก่การวิจัยและพัฒนา เพื่อปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการทำงานให้แก่องค์กร

2) ผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านเป็นนักวิจัยและพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตระหนักอยู่เสมอว่าการพัฒนาเป็นหัวใจขององค์กรที่เป็นภารกิจสำคัญ ซึ่งผู้บริหารต้องกระทำอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา

1.2.7 ด้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมอันดีงาม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

1) ครูผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมอันดีงาม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

2) ผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมอันดีงาม และคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

1.2.8 ด้านมีใบประกอบวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีหลักฐานการอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพ ควบคุมตามมาตรา 43 ของ พ.ร.บ. สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

1) ครูผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีใบประกอบวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีหลักฐานการอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพ ควบคุมตามมาตรา 43 ของ พ.ร.บ. สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

2) ผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีใบประกอบวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีหลักฐานการอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพ ควบคุมตามมาตรา 43 ของ พ.ร.บ. สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพพบว่า

2.1 ผู้บริหารและครูผู้สอน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านมีใบประกอบวิชาชีพ ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านมีบุคลิกภาพดี ด้านมีความรับผิดชอบ ด้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ด้านมีภาวะผู้นำ ส่วนด้านเป็นนักวิจัยและพัฒนา และด้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน

2.2 โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 121 คนขึ้นไป มีทรศนะต่อ คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านมีความรับผิดชอบ ที่โรงเรียนขนาดเล็กมีทรศนะแตกต่างกับโรงเรียน ขนาดตั้งแต่ 121 คน ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ จากข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมาย

3.1 ด้านมีภาวะผู้นำ ควรรู้จักการครองตน ครองคน ครองงาน เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีทักษะในการวินิจฉัยสั่งการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3.2 ด้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ควรเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ตามทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสามารถวางแผนงานในอนาคตได้

3.3 ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม ควรยึดมั่นในระบบคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละ และต้องยึดหลักธรรมาภิบาล มีความเที่ยงธรรม และไม่คอร์รัปชัน

3.4 ด้านมีบุคลิกภาพดี ควรมีภาพลักษณ์ดี การแต่งกายสุภาพ เหมาะสมกับโอกาส และต้องเป็นกัลยาณมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป

3.5 ด้านมีความรับผิดชอบ ควรทำงานตรงเวลาเป็นตัวอย่างที่ดีและไม่โยนความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

3.6 ด้านเป็นนักวิจัยและพัฒนา ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

3.7 ด้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ควรใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่เล่นการพนัน ไม่เป็นหนี้สินล้นพ้นตัว และต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.8 ด้านมีใบประกอบวิชาชีพ ควรจบปริญญาตรีทางการบริหาร มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา และมีใบประกอบวิชาชีพผู้บริหาร

อภิปรายผล

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในทรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในทรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ มีใบประกอบวิชาชีพ เป็นนักวิจัยและพัฒนา

มีคุณธรรมจริยธรรม มีบุคลิกภาพดี มีความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีภาวะผู้นำ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ได้ตระหนักในหน้าที่และมีการแสดงพฤติกรรม การบริหารงาน การดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของชุมชนและนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของครูผู้สอนและผู้ร่วมงาน ตลอดจนเป็นผู้ประสานงานในองค์กรเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำเทคนิคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและเป็นผู้สั่งควบคุมงาน กำกับ ดูแล การปฏิบัติงานให้สำเร็จผลตามความมุ่งหมาย ประกอบกับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใ้บุคลากรทุกฝ่ายได้แสดงความสามารถเต็มศักยภาพเพื่อทำงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ซึ่งผู้บริหารเป็นทั้งนักบริหาร ผู้นำ และผู้ดูแลกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน การปฏิบัติ หน้าที่บริหาร ด้วยทฤษฎีหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการนั้น ย่อมทำให้สถานศึกษานั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีคุณลักษณะพิเศษกว่าบุคคลอื่น (เสมอ พริ้งพวงแก้ว. 2541 : 3) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ พิสุทธิ แก่งคำ (2541 : 85-86) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู-อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สรวุฒิ สิทธิราช (2544 : 53-73) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเนินขามน้ำอูน จังหวัดสกลนคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาโดยแยกเป็นครูผู้สอนและ ตัวแทนชุมชนเห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สงวน เรียงไธสง (2544 : 121-123) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านใหม่ชัยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพ ด้านมีภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและคนทั่วไป เป็นที่ปรึกษาและสามารถปกปิดความลับของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ มีความสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีความซื่อสัตย์ในการทำงานและการดำรงชีวิต เป็นผู้ที่มีสติปัญญาฉลาดและมีไหวพริบ เป็นผู้มี

ความสามารถประสานทีมงานและคน หาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถเข้าสังคมทุกระดับได้ไม่เงินให้เกียรติและยกย่องผู้ร่วมงาน เป็นที่พึ่งของเพื่อนร่วมงานและคนใกล้ชิด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานสามารถวินิจฉัย สั่งการได้รวดเร็ว มีเหตุผล สามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามและมีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ดังคำกล่าวของ รุ่ง แก้วแดง (2545 : 278) ได้กล่าวถึง ภาพลักษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าคุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการฝึกฝน อบรมและทำอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความชำนาญ มีแนวคิดในการบริหารที่เด่นชัดในการพัฒนาองค์กร

1.2 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำงานให้ประสบผลสำเร็จผู้บริหารต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนให้ทันต่อวิทยาการต่าง ๆ ในโลกที่ก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีความรอบรู้ในหลายด้าน หลายสาขา รู้หลาย ๆ เรื่อง นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังคำกล่าวของ วีระ ประเสริฐศิลป์ (2546 : 1-2) ที่สรุปไว้ว่าผู้บริหารมืออาชีพต้องรู้อะไรล่วงหน้า มีความสามารถในการคาดการณ์ต่างๆ ล่วงหน้าได้แม่นยำพอสมควร จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าคุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมืออาชีพต้องมีจิตวิญญาณของนักบริหาร เป็นผู้มีความรักในอาชีพ ทรูเป็นนักบริหารที่มีอุดมการณ์ และปณิธานที่แน่วแน่ ในการแก้ไขปัญหาดังคม ตลอดจนการปฏิรูปสังคมโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน มีความประพฤติดี ตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริง ใช้ดุลยพินิจโดยปราศจากความลำเอียง และพิจารณาข้อเท็จจริงต่างๆ อย่างยุติธรรม เป็นกลางและโปร่งใส ดังคำกล่าวของทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2546 : 127-136) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารมืออาชีพควรมีความรับผิดชอบในวิชาชีพและมีจริยธรรมและคุณธรรมสำหรับเป็นกรอบแนวคิด ในทางปฏิบัติผู้บริหารควรประพฤติและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เพื่อสร้างศรัทธาโดยการยึดมั่นในธรรมะ ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ ไม่ละทิ้งอุดมการณ์โดยหวังผลประโยชน์อันมิควรได้ สังคมจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข นอกจากนี้ผู้บริหารมืออาชีพควรรู้จักการเพิ่มคุณค่าให้แก่ตัวเอง โดยการ

ปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีคุณค่ามากขึ้น เพื่อสร้างภาพลักษณ์ (Image) ของตนเองให้เป็นผู้นำที่ทำให้ผู้อื่นเชื่อมั่นได้ใน 3 ประการ คือ (1) เชื่อถือ เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพทั้งภายนอกและภายใน ทั้งในด้านรูปลักษณ์ และจิตใจ (2) เชื่อมือ มีฝีมือในการทำงาน มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และ (3) เชื่อใจ เป็นผู้มีจิตใจดี มีน้ำใจ มีคุณธรรมไว้วางใจได้ ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าคุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นนักบริหารที่มีอุดมการณ์ และปณิธานที่แน่วแน่ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน

1.4 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีบุคลิกภาพดี อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ดีงาม โดยเฉพาะความ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง เป็นคนกระฉับกระเฉงว่องไว วางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะมีอารมณ์เยือกเย็นและมั่นคง ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลายใช้วาจาสุภาพทุกสถานที่และโอกาส มีนิสัยสุภาพ อ่อนโยนไม่เย่อหยิ่ง มีความแข็งแรงอดทน มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความกล้าในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบสูง และเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี สอดคล้องกับ อำนวย วีรวรรณ (2535 : 194-199) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารงานจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ คือ ต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงาน เข้ากับคนอื่นได้เป็นอย่างดี รู้จักใช้ศิลปะในการเจรจาและรู้จักสร้างศรัทธาและบำรุงขวัญ เพื่อเป็นกำลังใจให้แก่ผู้ร่วมงาน จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าคุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแต่งกายสอดคล้องกับกาลเทศะ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีธรรมาจริยธรรมร่วมงานและเข้ากับคนอื่นได้เป็นอย่างดี อยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

1.5 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านเป็นมีความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมืออาชีพต้องทำงานตรงเวลา มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามกฎที่กำหนด เห็นความสำคัญของงาน สำนึกในความรับผิดชอบ และความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เสียสละแบ่งปัน ไม่มีจิตใจคับแคบเห็นแก่ตัว อุทิศตนเพื่อหน้าที่ เป็นผู้ที่รักและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว สอดคล้องกับ สมชาย เทพแสง (2543 : 20-23) กล่าวว่า การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ต้องเป็นคนตรงเวลา การทำงานตรงเวลาสะท้อนให้เห็นว่าเป็นคนซื่อสัตย์ได้ทางหนึ่ง และเป็นตัวอย่างลูกน้องได้อีกด้วย อย่างทำงานตามเวลา คือ เวลาไปก่อนตัวตามไปทีหลัง ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คืออุทิศตนเพื่อหน้าที่ เป็นผู้รักและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

1.6 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านเป็นนักวิจัยและพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการพัฒนาเป็นหัวใจขององค์กร

ที่เป็นภารกิจสำคัญ ซึ่งผู้บริหารต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา แต่การทำงานถ้าขาดการประชาสัมพันธ์งานนั้นก็จะรู้เพียงไม่กี่คน ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ แม้จะเป็นงานเล็กแต่ก็เอาจุดเด่นของงานมาตีแผ่จะช่วยทำให้เป็นที่รู้จักได้มากขึ้น สอดคล้องกับ ทวีล อรรถเวช (2544 : 17-19) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของนักบริหารมืออาชีพ ในยุคเขตพื้นที่การศึกษาไว้ว่า นักบริหารมืออาชีพต้องคิดหาวิธีการทำงานแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ เช่น ต้องรู้ว่าจะทำอะไร มีเป้าหมายอย่างไร ต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนมีสถิติกำกับการทำงานอยู่เสมอ และต้องรู้ว่าจะทำอย่างไร โดยเลือกวิธีการหลายๆ วิธี แล้วตัดสินใจนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าคุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คำมั่นถึงผลประโยชน์ระยะยาวขององค์กร โดยให้ความสำคัญแก่การวิจัยและพัฒนา เพื่อปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการทำงานให้แก่องค์กร

1.7 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมอันดีงาม และคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและฉลาด มีความถูกต้องเหมาะสม ดำรงชีวิตให้พออยู่พอกิน ทำให้เกิดการสมดุล ในการดำรงชีพอย่างประหยัดและฉลาด มีความความพอประมาณ มีเหตุมีผล รอบรู้ รอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน สอดคล้องกับ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2541 : 97-100) ได้กล่าวถึง ผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีคุณสมบัติทางสังคมเป็นองค์ประกอบ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมอันดีงาม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

1.8 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านมีใบประกอบวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารในปัจจุบัน จะต้องมียุทธศาสตร์การอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหาร ตามมาตรา 43 ของ พ.ร.บ.สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า คุณลักษณะรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มียุทธศาสตร์การอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพ ควบคุมตามมาตรา 43 ของ พ.ร.บ.สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ตามทฤษฎีของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง

ผ่านการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่งผู้บริหาร ส่วนครูผู้สอนเป็นผู้รับคำสั่งเพื่อปฏิบัติตาม จึงอาจมองเห็นข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านมีใบประกอบวิชาชีพ ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านมีบุคลิกภาพดี ด้านมีความรับผิดชอบ ด้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ด้านมีภาวะผู้นำ ส่วนด้านเป็นนักวิจัยและพัฒนา และด้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนและผู้บริหารต้องทำการวิจัยร่วมกัน ได้รับทราบข่าวสารหรือทำกิจกรรมที่โรงเรียนจัดร่วมกับชุมชนในงานประเพณีของท้องถิ่น ทำให้มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ตามขนาดโรงเรียนพบว่า

โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 121 คนขึ้นไป มีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านมีความรับผิดชอบ ที่โรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติแตกต่างกับโรงเรียน ขนาดตั้งแต่ 121 คน ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติสูงกว่าโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 121 คนขึ้นไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดตั้งแต่ 121 คนขึ้นไป จะเป็นโรงเรียนที่มีบุคลากรครบทุกกลุ่มสาระและทุกชั้นเรียน ฝ่ายบริหารก็จะมีตำแหน่งผู้ช่วยคอยช่วยเหลือในการบริหารงาน แต่โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ตัวลำพังไม่เพียงพอ ทำให้ผู้บริหารต้องลงไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทุกด้าน ทำให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่าผู้บริหารมีความรับผิดชอบมากกว่าโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 121 คนขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณลักษณะการเป็นผู้บริหารมืออาชีพหลายประเด็น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนา ดังนี้

1.1 ด้านมีภาวะผู้นำ ควรรู้จักการครองตน ครองคน ครองงาน เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีทักษะในการวินิจฉัยสั่งการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.2 ด้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ควรเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ตามทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสามารถวางแผนงานในอนาคตได้

1.3 ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม ควรยึดมั่นในระบบคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละ และต้องยึดหลักธรรมาภิบาล มีความเที่ยงธรรม และไม่คอร์รัปชัน

1.4 ด้านมีบุคลิกภาพดี ควรมีภาพลักษณ์ดี การแต่งกายสุภาพ เหมาะสมกับ โอกาส และ ต้องเป็นกัลยาณมิตรกับผู้ได้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป

1.5 ด้านมีความรับผิดชอบ ควรทำงานตรงเวลาเป็นตัวอย่างที่ดีและไม่โยนความ รับผิดชอบให้ผู้ได้บังคับบัญชา

1.6 ด้านเป็นนักวิจัยและพัฒนา ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคต่อการ พัฒนาการเรียนการสอน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

1.7 ด้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ควรใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่เล่นการพนัน ไม่เป็นหนี้สินล้นพ้นตัว และต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.8 ด้านมีใบประกอบวิชาชีพ ควรจบปริญญาตรีทางการบริหาร มีความรู้เกี่ยวกับการ ปฏิรูปการศึกษา และมีใบประกอบวิชาชีพผู้บริหาร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ตามทรรศนะของครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

2.3 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยศึกษาเฉพาะกรณีสถานศึกษา หรือผู้บริหาร โรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น เพื่อเป็น รูปแบบการพัฒนาสู่ความเป็นมาตรฐานในการจัดการศึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นต่อไป